

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin.

KAINUUN TEEMAOHJELMIEN KANSAINVÄLINEN OPINTOMATKA PORTUGALIIN 15. – 21.4.2012

Sisällys

1.	TAUSTAA	1
2.	OHJELMA	1
3.	MAANANTAI 16.4.2012	2
3.1.	Saapuminen	2
3.2.	Lissabon	2
3.3.	Inatel	3
3.4.	Genuineland	4
3.5.	Alqueva Dark Sky Reserve	4
3.6.	Casa de Linhares	5
3.7.	Yhteenveto päivästä	5
4.	TIISTAI 17.4.2012	5
4.1.	Óbidos	5
4.2.	Nazaré	7
5.	KESKIVIIKKO 18.4.2012	8
5.1.	Aldeia Do Pontido	8
5.2.	Paco de Calheiros, Ponte de Lima	9
5.3.	Paços de Ferreira - huonekaluteollisuuden keskittymä	9
6.	TORSTAI 19.4.2012	11
6.1.	Portugalin maatalous	11
6.2.	Guimarães	11
6.3.	Minho Fumeiro	12
6.4.	Ponte de Lima	13
6.5.	"Solares de Portugal" -konsepti	14
7.	PERJANTAI 20.4.2012	15
7.1.	Vierailu Porton katolisella yliopistolla	15
7.2.	Portugalin tuulivoima	15
7.3.	Porton kaupunki	16
8.	MATKALLA MUKANA	17
9.	KIITOKSET	18
10.	KOhteet kartalla	19

1. TAUSTAA

Kainuussa toteutetaan viittä maaseudun kehittämisen teemaohjelmaa: maaseutuelinkeinojen, metsä- ja puutalouden, kylien kehittämisen, bioenergian ja luontomatkailun teemaohjelmaa. Ohjelmia toteutetaan teemaohjelmahankkeiden kautta. Teemaohjelmien tehtävinä on koordinoita hankkeita, ohjeistaa yrittäjiä, viestiä maaseudun kehittämismahdollisuuksista kunkin teeman toimialojen puitteissa. Kainuun teemaohjelmien koordinaatiohankkeet rahoitetaan Manner Suomen maaseuturahastosta, Kainuun ELY-keskukselta.

Teemaohjelmien yhteiseltä kansainväliseltä opintomatkalta Pohjois-Portugalista, 15.4. – 21.4.2012, haettiin kansainvälistä näkökulmaa ja esimerkkiä eri teemaohjelmien pääteemoista. Jokaiselle teemaohjelmalle rakennettiin matkaohjelmaan vierailukohde ja esimerkkejä. Matkan tavoitteena oli saada selville miten maaseudun ja matkailun kehittämistä toteutetaan kohdemaassa, kuinka eri rahoitusinstrumentteja on hyödynnetty ja mikä on ko. toimialojen yritysten, organisaatioiden tilanne ja tulevaisuuden näkymät. Kainuussa toimivien teemaohjelmien yhteinen verkostoituminen oli myös matkan tavoitteena. Tavoitteena oli tarkastella voisimmeko tehdä entistä enemmän jotain kehittämistyötä yhdessä.

2. OHJELMA

Sunnuntaina 15.4.2012

18:00 Kokoontuminen lentoasemalla

18:55 – 20:10 Lento Kajaani – Helsinki ja majoittuminen Hotelli Cumulus Airport

Maanantai 16.4. Lissabon

4:00 Yhteiskuljetus lentokentälle

5:35 – 8:25 Lento Helsinki – Lissabon

9:00 Saapuminen Lissaboniin ja siirtyminen hotelliin INATEL Oeiras

11:00 Löytöretki Lissaboniin: kiertoajelu Belémia, Jerónimo, jne.

12:30 Lounas Parque das Nações- Expo 98: kaupungin uudessa osassa

15:30 Tapaaminen Inatelin edustajan kanssa

20:00 Päivällinen ja Fado-show; Casa de Linhares

23:00 Paluu hotellille

Tiistai 17.4.2012 Oeiras / Obidos / Nazaré / Foz do Arelho

10:00 Óbidos; tutustuminen pieneen kaupunkiin, jossa myydään perinteisiä tuotteita

12:30 Lounas; INATEL Foz do Arelho

14:30 Nazaré; tutustuminen kalastajakaupunkiin

19:30 Majoittuminen ja päivällinen; INATEL, Foz do Arelho

Keskiviikko 18.4.2012 Foz do Arelho / Paços de Ferreira / Fafe/ Ponte de Lima

8:30 Lähtö hotellilta

11:30 Tutustuminen huonekaluteollisuuteen; Paços de Ferreira

13:15 Siirtyminen Fafe (Aldeia do Pontido)

14:30 Lounas Aldeia do Pontido

16:00 Tutustuminen Aldeia do Pontido

19:00 Majoitus ja päivällinen Paço de Calheiros, (Ponte de Lima)

Torstai 19.4.2012 Ponte de Lima / Guimarães / Ponte de Lima

- 9:30 Tutustuminen Euroopan kulttuuripääkaupunkiin 2012; Guimarães
- 12:30 Lounas Casa de Sezim (Guimarães)
- 16:00 Tutustuminen Minho Fumeiro, paikallinen lihan savustamo
- 18:30 Tutustuminen Ponte de Liman kaupunkiin
- 19:30 Paluu Paço de Calheiros
- 20:00 "Solares de Portugal" -konseptin esittely - hallituksen puheenjohtaja kreivi Francisco de Calheiros.
- 20:30 Päivällinen ja majoitus Paço de Calheiros

Perjantai 20.4.2012 Tutustuminen Porton alueeseen

- 8:30 Lähtö Portoon
- 9:30 Vierailu Porton katolilaisessa yliopistossa
- 11:00 Kiertoajelu Portossa
- 12:30 Lounas Chez Lapin -ravintolassa, tyyppinen Portolainen ravintola
- 14:30 Paluumatka alkaa, siirtyminen lentoasemalla
- 16:40 – 01:50 lento Frankfurtin kautta Helsinkiin

Lauantaina 21.4.2012

- noin 02:45 Majoittuminen Hotelli Cumulus Airport
- 11:45 – 13:05 Lento Helsinki – Kajaani

3. MAANANTAI 16.4.2012

3.1. Saapuminen

Lensimme varhain aamulla Helsingistä Lissaboniin, jonne saavuimme paikallista aikaa puoli yhdeksän maissa aamulla. Aikaero Suomeen oli -2 tuntia. Lentokentällä ryhmäämme olivat vastassa matkamme oppaina toimineet Ana Lynce Amaral INATEL -säätiöstä sekä bussinkuljettaja/opas Joaquim Santos. Lentokentältä siirryimme majapaikkaamme INATEL Oeiras:iin, kirjauduimme sisään ja virkistäydymme hetken ennen päivän muuta ohjelmaa. (Marjo Ilkko)

3.2. Lissabon

Lyhyen lepo hetken ja vaatteiden vaihdon jälkeen oli vuorossa Lissabonin kiertoajelu, jonka aikana oppaamme, Joaquim ja Ana, kertoivat kaupungin historiasta, nykyajasta ja tärkeimmistä nähtävyyksistä. Lissabon (port. Lisboa) on Portugalin suurin kaupunki ja se sijaitsee Atlantin valtameren rannalla, Tejojoen suulla. Kaupungin väkiluku on vajaat 500 000, mutta koko pääkaupunkiseudulla asuu yli 2 miljoonaa ihmistä, joka on noin neljännes koko Portugalin asukasmäärästä. Lissabonin historiallinen keskus on rakennettu seitsemälle kukkulalle. Kaupunkikuva on varsin monipuolinen ja kaupunginosat sinänsä muodostavat kukin omanlaisensa nähtävyyden. Lissabonissa tapahtui v. 1755 maanjäristys, jonka voimakkuudeksi on nykyään arvioitu vajaat yhdeksän

Richterin asteikolla. Maanjäristyksessä, sitä seuranneissa tsunamissa ja tulipaloissa kuoli arviolta 60 000–100 000 ihmistä ja tuhoutui suurin osa Lissabonin rakennuksista, minkä vuoksi kaupunki jouduttiin rakentamaan miltei kokonaan uudelleen. Kiertoajelumme aikana näimme mm. Unescon maailmanperintölistalla olevan Belémin tornin, Jeronimos-luostarin ja modernin, EXPO -maailmannäyttelyyn v. 1998 rakennetun Orienten kaupunginosan, jossa söimme lounaan.

Yksi Lissabonin tunnetuimmista nähtävyyksistä, Belémin torni, sijaitsee Tagus-joen suulla. Rakennus on yksi harvoista, joka selvisi vuoden 1755 maanjäristyksestä. Portugalin kuningas Manuel I. aloitti tornin rakennuksen vuonna 1515 ja kuusi vuotta myöhemmin rakennus valmistui. Torni on rakennettu kuningas Manuel I suosimaa erityistä rakennustyyliä noudattaen. Tornia käytettiin Tagus-joen puolustukseen ja eri puolilta maailmaa saapuvien laivojen vastaanottoon. 1800-luvulle asti toimi torni lisäksi asevarastona ja vankilana. Alun

perin joki ympäröi tornia, mutta nykyisin sen voi tavoittaa jalan joen rannalta. Tornin ylimmässä kerroksessa sijaitsee näköalapaikka, jolta käsin on kauniit näkymät joelle ja kaupunkiin.

Oriente, Parque das Nações on Lissabonin kaakkoisosassa sijaitseva suuri moderneista rakennuksista koostuva vapaa-ajanviettokeskus, joka on rakennettu vanhalle teollisuusalueelle. Alueella sijaitsevat muun muassa Atlântico-areena, jossa järjestetään konsertteja ja urheilutapahtumia, messukeskus, ostoskeskus Vasco da Gama, yksi maailman suurimmista akvaarioista Oceanario de Lisboa sekä Casino Lisboa. (Marjo Ilkko)

Lisätietoja: <http://www.visitlisboa.com/>

3.3. Inatel

Matkamme järjestelyistä Portugalin päässä vastasi Ana Lynce Amaral INATEL -säätiöstä. INATEL on vuonna 1935 perustettu kansallinen säätiö, joka kehittää palveluita sosiaalisen matkailun tarpeisiin. Sosiaalisen matkailun ansiosta on mahdollista vähentää kysynnän kausiluontoisuutta ja ylläpitää työpaikkoja matkailualueilla sesongin ulkopuolella. Lisäksi se tarjoaa mahdollisuuden matkailuun vanhuksille, vähävaraisille perheille, nuorille, vammautuneille henkilöille ja muille väestöryhmille, joille matkailu voi olla vaikeaa. INATEL TURISMO on yksi Portugalin suurimmista ja vanhimmista matkanjärjestäjistä. Se tekee yhteistyötä ISTO:n (International Social Tourism Organization) ja WTO:n (World Tourism Organization) kanssa. INATELilla on 18 hotellia, 4 leirintäaluetta ja 2 kylpylää, yhteensä 2 600 vuodepaikkaa, eri puolilla maata. Säätiöllä on 23 toimistoa, yksi jokaisessa Portugalin provinssissa. Vierailimme INATELin Lissabonin toimistossa, jossa työskentelee noin 300 henkilöä. (Marjo Ilkko)

Lisätietoja: <http://www.inatel.pt>

3.4. Genuineland

Iltapäivällä ryhmällemme oli järjestetty tapaaminen Inatelin tiloissa Apolónia Rodriguesin kanssa. Apolónia kertoi meille edustamastaan kylämatkailun kehittämisprojektista “The European Network Of Village Tourism | Genuineland”. Verkostoon kuuluu viisi aluetta Euroo-

passa: Alentejo Portugalissa, Trentino Italiassa, Arad Romaniassa, Lomza Puolassa ja Lappi Suomessa. Projektia rahoittaa Interreg IIC. Projekti pyrkii edistämään kestävä kehitystä käyttämällä matkailua “katalysaattorina” integraatiolle ja kestävyydelle. Tavoitteena on kylämatkailu -konseptin kehittäminen paikallisten toimijoiden aktiivisen osallistumisen avulla sekä “Imaginary tourism” (rekisteröity brändi) “kuvitteellinen matkailu” -konseptin (kulttuuri, taikuus, luonto) kehittäminen, teemoina mm. megaliitit (kivirakennelmat), noituus, shamanismi, palmu- ja vuorilegendat. Tarkoituksena on hahmottaa ja toteuttaa kestävä kehityksen suunnitelma kuhunkin projektissa mukana olevaan kylään, kasvattaa yrittäjien kiinnostusta investoida ko. alueisiin ja luoda sitä kautta työllisyyttä alueelle, korostaa yhteistyön tärkeyttä, tuoteketjun tuomia etuja jne. Kohteiden kilpailukyky perustuu yhteistyöhön, synergiaetujen syntyyn sekä benchmarkingiin. Yhtenä tärkeänä teemana on kestävä kehityksen ja vastuullisen matkailun tärkeyden huomioiminen sekä verkostot matkailun kehittämisen tulevaisuutena näillä alueilla ja erityisesti alueilla joissa pienimuotoista yritystoimintaa. (Marjo Ilkko)

Lisätietoja: <http://www.genuineland.com/>, genuineland@gmail.com

3.5. Alqueva Dark Sky Reserve

Apollonia esitteli meille myös ainutlaatuisen Alqueva Dark Sky Reserve -kohteen. Alqueva on ensimmäisenä kohteena maailmassa saanut “Starlight Tourism Destination” -sertifikaatin, jonka myönsivät Starlight Foundation ja sitä tukevat UNESCO, UNWTO and IAC. Niin kutsutut Starlight -kohteet ovat vierailtavia paikkoja, joille tyypillisiä piirteitä ovat hyvät olosuhteet tarkkailla tähtiä ja tämän yhteyteen tuotteistetut matkailupalvelut.

Alquevan järvi Alentejon alueella Etelä-Portugalissa on loistava paikka katsella tähtiä, tähtikuvioita ja kaukaisia galakseja kuten Linnunrataa. Alueella on hyvin vähän valosaastetta ja erityisen kirkas taivas (keskimäärin 286 kirkasta yötä vuodessa), joten pimeään taivaan tarkkailu onnistuu hyvin. Alueella on tarjolla teleskooppeja ja kiikareita sekä asiantuntijaoppaan palveluita. Myös tähtien valokuvaaminen onnistuu. Tähtitaivaan katselun yhteyteen on tuotteistettu monenlaisia ilta-aikaan toteutettavia aktiviteetteja kuten lintujen tarkkailua, vaellusta, ratsastusta, villieläinten havainnointia, melontaa, illallisia järven rannalla, toimintaa lapsille ja viinin maistelua. Alueen majoitusyritykset tarjoavat vierailleen mm. mahdollisuuden aterioida myöhäiseen kellonaikaan sekä mukaan otettavia eväspaketteja.

Vastaavat alueet ovat häviävä luonnonvara Euroopassa. Suurimmalla osalla väestöstä ei ole enää mahdollisuutta tarkkailla saastumatonta taivasta.

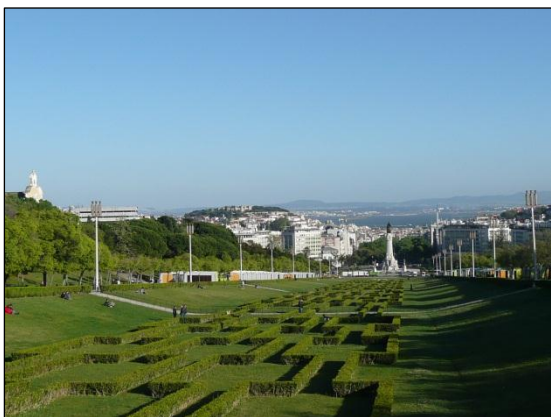
Lisätietoja: <http://www.turismoalqueva.pt/dark-sky/>

3.6. Casa de Linhares

Päivämme Lissabonissa päättyi illalliseen kuuluisassa ravintola Casa de Linhares:ssa, jossa perinteisen portugalilaisen ruoan ohella saimme kuulla portugalilaista kansanmusiikkia, tunteikasta fado-laulua. (Marjo Ilkko)

Lisätietoja: <http://www.casadelinhares.com/>

3.7. Yhteenveto päivästä

Ensimmäinen päivämme Portugalissa oli ohjelmantäyteinen ja antoisa. Kiertoajelu Lissabonin eri osissa antoi hyvän yleiskuvan kaupungista ja mahdollisuus kuulla perinteistä fado-laulua kruunasi päivän. Fado-illallinen (hyvä paikallinen ruoka, upea vanha ravintolarakennus kiviholveineen, korkeatasoiset lauluesitykset) oli loistava esimerkki onnistuneesta kulttuurimatkailetuotteesta.

Kiinteä yhteistyö Kainuun luontomatkailuyritysten kanssa, uusien luontomatkailupalvelujen innovointi

ja verkostomaisen toiminnan aktivointi ovat tärkeä osa luontomatkailun teemaohjelman toimenpiteitä. Olikin mielenkiintoista kuulla miten samoja asioita on kehitetty Portugalissa. Sesongin ulkopuolisen kysynnän kasvattaminen, kestävä kehitys ja liikuntaesteisille suunnatut matkailupalvelut ovat myös tärkeitä teemoja matkailun kehittämisessä Kainuun alueella. Tähtitaivaan katselun ja siihen liitettyjen aktiviteettien tuotteistaminen oli taas jotain täysin uutta. Myös Kainuusta löytyy hiltajaisia ja valosaasteettomia alueita, joten tähtitaivaan tarkkailu, revontulien ohella, ja siihen liitetyt erilaiset aktiviteetit voisivat kenties olla yksi tulevaisuuden uusista tuotteista luontomatkailussa. (Marjo Ilkko)

4. TIISTAI 17.4.2012

4.1. Óbidos

Heräsimme Portugalin tuuliseen ja viileään aamuun klo 7:00 – 8:00. Aamupalan jälkeen luovutimme huoneemme ja lähdimme pienoisbussilla kohti Óbidosta, joka sijaitsee noin 60 km Lissabonista pohjoiseen.

Óbidos on julistettu kansalliseksi monumentiksi Portugalissa, koska paikkaan liittyy mielenkiintoinen historia lähes ajan laskun alusta lähtien. Se tunnetaan nimellä "Häälähja kaupunki", koska se oli lahja kuningas Dinikseltä kuningatar Isabelille heidän häätöpäivänään vuonna 1282, mutta se ei yksin tee siitä niin erityisen romanttista paikkaa - vaan uskomattoman viehättävät mukulakivikatujen varsilla olevat värikkäät talot pelargonioineen ja ruusuinen tekevät kylästä yhden Euroopan romanttisimmista paikoista. Kokonaiskuvan täydentävät goottilaistyylliset ovet ja ik-

kunat, kalkitut kirkot, kukkaruukut ja häikäisevän laatat – tätä kaikkea ympäröi 12. vuosisadan linna ja kylää kiertävä linnan muuri. Yhtenä lisäerikoisuutena kylässä on nähtävissä hyvin säilynyt vesijohdorakennelma kivistä, joka on neljä – viisi metriä korkea kivirakennelma säännöllisine holvikaarirakennelmineen. Vesi johdettiin tämän rakennelman päällä olevaa kanavaa pitkin ”kaupunkiin” läheiseltä vuorelta.

Pääkatu ("Rua Direita") kulkee kaupungin portista, joka on koristeltu 1800 luvulla laatoituksin kohti kylän pääaukiota (Praça de Santa Maria), jossa on kaunis suihkulähde ja 15. vuosisadan häpeäpaalu, Kylän nähtävyys on Santa Marian kirkko. Kirkossa kuningas Afonso V meni naimisiin 10 -vuotiaana 8 -vuotiaan serkkunsa Isabelin kanssa vuonna 1444.

Bussinkuljettajamme selostuksen mukaan Óbidos on tunnettu historiastaan kuningattarien kaupunkina; Alue on vallattu Maoreilta Portugalin ensimmäisen kuninkaan, Afonso, toimesta vuonna 1148. Perimätiedon mukaan ritari Gonçalo Mendes da Maia johti menestyksellistä hyökkäystä Maorien linnaan. Óbidosin valtaus oli viimeinen vaihe Estremaduran alueen takaisin saannissa Santaremin, Lissabonin ja Torres Verdasin valtauksien jälkeen. Kuningas Afonso antoi kaupungin lahjaksi kuningatar Urracalle. Tästä lähtien, Óbidos on ollut Portugalin kuningattarien oleskelupaikka, saaden täten myös nimekseen nimen Vila das Rainhas (Suomeksi: kuningattarien kaupunki); useat kuningasperheen jäsenet elävöittivät kylän ja alueen elämää keskiajalta aina 16 vuosisadalle asti.

Linna ja linnan muurit on peruskorjattu Kuningas Dinis I:n hallintakaudella. Kalkki- ja marmorikiviset rakenteet vahvistettiin ja uusittiin tarpeellisin osin ja linnan rakennettiin uusi keskustorni 1400 – luvulla kuningas Fernandon aikana. Ensimmäisten peruskorjauksien aikana asutus alkoi myös laajentua alkuperäisten muurien ulkopuolelle.

Óbidos on kuuluisa suklaatuotteistaan ja muista käsitöistään. Pääkadun varsilla on runsaasti käsityökauppoja ja ravintoloita, jotka palvelevat kylässä kävijöitä vuoden ympäri. Erikoisen suklaapohjaisen alkoholijuoman, Ginja de Odoidoksen, maistelu kuuluu jokaisen kylässä kävijän velvollisuuksiin.

Joka heinäkuussa kylässä järjestetään keskiaikamarkkinat, joilla vieraat voivat nauttia keskiajan musiikkiesityksistä ja ritareista, noidista ja teatteriesityksiä. Marraskuussa Óbidoksesta tulee maailman suklaa- pääkaupunki kaikkinaisilla suklaaseen liittyvillä tuotteilla, esimerkiksi suklaaveistoksilla.

Tutustuimme oppaamme johdolla Óbidoksen pääkadun kauppoihin ja palvelutarjontaan. Samalle meille tarjoutui mahdollisuus myös ostaa esillä olevia tuotteita.

Óbidoksesta palasimme hieman etelään päin ja kirjauduimme tulevaan majapaikkaamme Foz de Arelhoon. Hotellissa nautitun hyvän lounaan jälkeen nousimme bussiin ja siirryimme läheiseen rannikkokaupunkiin Nazaresiin. (Juha Määttä ja Tarja Moilanen)

Lisätietoja: <http://www.travel-in-portugal.com/Obidos/>

4.2. Nazaré

Nazaré on historiallinen rannikkokaupunki, nykyisin suosittu kansallinen lomanviettopaikka Atlantin rannikolla. Kaupunki sijaitsee samannimisessä kunnassa Oeste ja Leirian alueella. Kaupunki koostuu kolmesta osasta: Praia (pitkin rantaa), Sítio (vanha kylä, päällä kallion) ja Pederneiraa (vanha kylä, kukkulan päällä). Praia ja Sítio alueita yhdistävät toisiinsa Nazare (suomeksi köysirata).

Alkuperäinen asutus oli aikanaan Pederneirassa ja Sítiossa rannan yläpuolella. Niiden sijainnit antoivat asukkaille turvallisen perustan algerialaisten hyökkäyksiä vastaan, samoin ne turvasivat asukkaita Ranskan, Englannin ja Hollannin merirosvoja vastaan aina 1900 alkuun saakka.

Legendan mukaan kaupunki on saanut nimensä pienen Neitsyt Marian Mustan Madonnan patsaan mukaan, joka on tuotu alun perin Palestiinasta Meridan kaupungin lähellä olevaan

luostariin. Sieltä patsas on tuotu 700 luvulla Nazarehen luostarin jättäneiden munkkien toimesta. Tultuaan alueelle, munkit päättivät erakoitua nykyisen kaupungin paikalle. Munkit elivät elämänsä lopun luolissa, jotka sijaitsivat meren päälle ulottuvassa kalliossa. Kuoltuaan munkki tuli toiveensa mukaisesti haudatuksi luolaan, jonka alttarilla Mustan madonnan patsas on.

Ensimmäinen kirkko O Sítio oli rakennettu luolan yläpuolelle, joka juhlistaa ihmeellistä varjellusta vuonna 1182, jossa tarun mukaan Neitsyt Maria pelastaa 1200-luvulla eläneen Portugalin ritari Dom Fuas Roupinhon kuolemalta, kun hän oli metsästävässä peuroja sumuisena aamuna. Ratsastaessa hevosella hevonen pysähtyy kesken askeleen 110 metriä korkean meren ylle ulkonevan kallioon päälle ja estää näin väistämättömän putoamisen. Pelastuttuaan varmalta kuolemalta ritari rakennuttaa pelastumisensa kunniaksi paikalle pienen kappelin, joka on paikalla tälläkin hetkellä. Merkkinä tapahtumasta on kalliossa hevosen kavion jälki. Vuonna 1377 kuningas Fernando I perusti uuden tilavamman kirkon kylän keskustaan. Kirkko on sittemmin uusittu kokonaisuudessaan 1600- ja 1900 lukujen välisenä aikana. Nossa Senhora da Nazaresin kirkko on barokkityylinen rakennus, jossa on upeat laatat sen sisustuksena.

Nazaré on tullut suosittu matkailukohde, jota markkinoidaan myös kansainvälisesti, sillä se on viehättävä merenrantakylä. Sijaitsee Atlantin rannikolla, sillä on pitkät hiekkarannat (joidenkin mielestä olla yksi parhaista rannoista Portugalissa), ja se on täynnä turisteja kesäisin. Kaupunki oli ennen tunnettu perinteisiä pukuja kantaneista kalastajaperheistä. Kalastajavaimojensa pukuihin ovat kuluneet perinteinen huivi ja kirjailtuja esiliinoja ja tyyppillisesti seitsemän flanellihametta eri väreissä, joita pidetään perinteen mukaan päällekäin. Tarinan mukaan hameilla oli tietty tehtävä ajan laskennassa kalastajanaisten elämässä. Leningit olivat myös meidän nähtävillämme eloisien myyjänaisten päällä Sition torilla.

Viivähdimme hetken Praian rantakadulla maisemien katselussa, samalla matkalaisilla on mahdollisuus tutustua rantakauppojen ja kuppiloiden tuote- ja palveluvalikoimiin.

Paluumatkalla viivähdimme noin tunnin verran matkan varrella olevassa Caldas Da Rainha:n kaupungissa, jossa matkalaisten oli mahdollista tutustua paikallisten kauppojen valikoimaan. Muutamille tarttuikin ostoksina mukaan laukku tai kengät.

Päivä päättyi isäntiemme tarjoamaan maittavaan päivälliseen Foz de Arelhon INATELIN hotellilla. (Juha Määttä ja Tarja Moilanen)

Lisätietoja: <http://www.travel-in-portugal.com/Nazare/>,
<http://www.inatel.pt/unidhoteleira.aspx?menuid=722&eid=154>

5. KESKIVIIKKO 18.4.2012

5.1. Aldeia Do Pontido

Pitkän ja sateisen ajomatkan päätteeksi löysimme itsemme kylätieltä, jonka kapeikoista ja tiukoista mutkista selvisimme ainoastaan taitavan kuljettajamme ansiosta.

Pienen kylän oloinen matkailukompleksi Aldeia Do Pontido sijaitsee Vizela joen varrella. Kaunis ympäristö, siistit polut, perinteinen vesimylly ja alkuperäiseen asuun korjatut hyvin varustellut kivimökkit kertoivat ekoystäväellisistä arvoista. Paikka onkin mm. taitelijoiden suosiossa.

Yritys tarjoaa ravintolassaan lähiruokaa. Saa-mamme alkupalat, lampaan- ja naudanliha pääruokana sekä mahtavat jälkiruoat kertoivat keittiön hyvästä tasosta.

Leader -toiminnanjohtaja Ms. Mafalda Cabral kertoi, että paikka oli omistajien (kolme veljeä ja sisko) syntymäkotina, joka oli kunnostettu Leader -rahoituksella (50 %:n tuki) nykyiseen kuntoon. Majoituskapasiteetti on käytännössä neljä taloa, joissa yhteensä 10 huonetta. Talot vuokrataan aina kokonaan. Alueella on myös leirintäalue ja oma ranta.

Leader -ryhmiä Portugalissa on suurin piirtein yhtäpaljon kuin Suomessakin. Byrokratia on muuttunut kankeammaksi joka EU-kaudella ja tällä hetkellä rahoitus kiertää samalla tavalla kuin Suomessakin. Aikaisemmin Leader -ryhmillä oli enemmän valtaa. Tällä hetkellä Leader -toimintaa ei käytännössä ole, koska taloustilanteen vuoksi Portugalin valtio ei myönnä valti-

on rahaa. (Tarja Lukkari)

Lisätietoja: <http://www.aldeiadopontido.com/>

5.2. Paco de Calheiros, Ponte de Lima

Majoituimme Paco de Calheirokseen, linnaan, jonka omistaa kreivi Francisco de Calheiros e Menezes. Osa meistä pääsi lämpimään majoitukseen linnan toiseen kerrokseen, mutta suurin osa linnan lisäosaan tehtyihin mukaviin, mutta viileisiin huoneisiin.

Kreivi kertoi toimineensa kyläpäällikkönä Ponte de Liman alueella. Hän oli valmistellut alueen Leader -ohjelmaa jo Leader I aikoihin ja korosti, miten tärkeää alueen kehittymiselle on kunnan strategia. Alueen strategiaan oli kuulunut rakennusten entisöintiä, paikallisten tuotteiden kehittämistä, ympäristön kunnostusta, valkeiden hevosten hankintaa turismin lisäämiseksi jne. Mm. linnaa oli kunnostettu yksityisin varoin, mutta linnan ympäristö (upea puistoalue) oli kunnostettu julkisin varoin.

Pienenä nyanssina päivällisen yhteydessä kysyin linnan kummituksista, mutta ääntämys ei ilmeisesti ollut kohdillaan (ghost – cost), sillä kreivi vastasi kertoen linnan ylläpidon kustannuksista. Ylläpito ei ole halpaa, mutta matkailukohteena oleminen varmistaa myös tulojen saamisen. Kiinteistö veroa ei tarvitse maksaa, kun ei nyky-aikaista rakennusta. Sillä on perinnestatus. Kysyin uudelleen kummituksista, vastauksesta ei ottanut selvää – yön tullen kuulemma näkisimme sen.

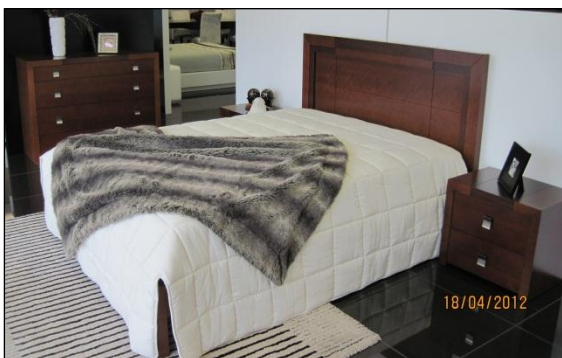
Erittäin haasteena kehittämistoiminnassa on ollut ihmisten rohkaiseminen uudelleen toimintaan.

Toiminta on laajentunut kansallisesti ja mukaan on tullut myös kansainvälisiä projekteja. Kreivi korosti verkostoja. (Tarja Lukkari)

Lisätietoja: www.solaresdeportugal.pt

5.3. Paços de Ferreira - huonekaluteollisuuden keskittymä

Tutustuimme Paços de Ferreiran alueeseen kolmantena matkapäivänä, keskiviikkona 18.4.2012. Meille oli varattu tutustumiskäynti paikalliseen huonekalutehtaaseen, Costa Pereiraan. Paços de Ferreira on Portugalin huonekaluteollisuuden keskittymä, jossa noin 50 km² alueella sijaitsee n. 2000 huonekaluteollisuuden toimijaa. Keskittymän syntymiselle ei ole sen erityisempää syytä, vaan se on muotoutunut alueella olevan puuteollisuuden pitkän perinteen johdosta. Paikalliset henkilöt ostavat huonekalut alueelta ja huonekaluja pidetään hyvälaatuisina ja edullisina.

Costa Pereira on klassisten ja modernien huonekalujen valmistaja, jonka toiminta on käynnistynyt vuonna 1994. Yritys on kasvanut voimakkaasti ja työllistää nyt tehtaalla 48 työntekijää sekä heillä on neljä myyntiedustajaa koko Portugalin alueella. Costa Pereiran tuotteita ovat kokopuiset huonekalut, jotka on suunniteltu ja valmistettu huolella asiakkaiden tarpeita kuunnellen. Yritys omistaa tehtaan ja maa-alueen itse. Nykyiset tuotantotilat

on rakennettu täysin 3 vuotta sitten ja ne on suunniteltu toimimaan juuri huonekalujen valmistamisen prosessiin.

Kotimarkkinoiden lisäksi yritys vie tuotteitaan ulkomaille, päävientialueet ovat Espanja, Ranska, Liettua, Mosambik sekä Angola. Kotimarkkinoiden osuus liikevaihdosta on n. 60 % ja Ranskan ja Espanjan osuus n. 15 % /vientimaa. Yritys on lanseerannut markkinoille oman tuotemerkin ”Indice furniture”, jota markkinoidaan erityisesti Espanjan markkinoille. Mallisto on ollut esillä myös vuoden 2011 Milanon huonekalumessuilla.

Huonekalujen raaka-aineet Portugalissa ovat tuontitavaraa, raaka-aine tulee pääasiassa Espanjasta ja Ranskasta, koska kaikki paikallinen raakapuu menee sellu- ja paperiteollisuuden käyttöön eikä ole laadultaan riittävää puutuoteteollisuuden raaka-aineeksi.

Costa Pereirassa meidät vastaanotti yrityksen johdon lisäksi myös paikallisen yrittäjähdistyksen edustajat. Vierailuumme oli valmistauduttu huolellisesti, yrityksen edustajat esittelivät meille perusteellisesti yrityksen toimitilat, tehtaan sekä ”Show Roomin”, jossa oli pysyvä huonekalunäyttely. Tehtas oli moderni ja erittäin siisti, ilmanvaihto toimi eikä roskaa ja pölyä näkynyt tuotantotiloissa. Yritys käyttää tehtaan lämmittämiseen ja materiaalien kuivaamiseen sekä ilmanvaihtoon omaa energiaa, joka tuotetaan jäännösmateriaaleista omalla polttolaitteistolla.

tolaitteistolla.

Näkemämme tuotteet olivat muotoilultaan moderneja ja skandinaaviseen makuun sopivia. Laatuaso oli myös korkea, kaikki tuotteet olivat jäməköitä ja pääosin kokopuusta valmistettuja. Yrityksellä on käytössään oma suunnittelutiimi, joka vastaa koko tuotantoprosessista. Alihankintaa ei juurikaan käytetä. Yrityksen edustajat olisivat kiinnostuneita saamaan kontakteja suomalaisiin huonekaluketjuihin, jotta voisivat selvittää tuotteiden tuontimahdollisuudet myös Suomeen. Jonkin verran vientiä yrityksellä on jo Venäjälle. Paikallisen yrittäjähdistyksen edustaja kertoi, että heillä on meneillään EU-projekti, jonka avulla olisi mahdollista käyttää n. viiden henkilön ryhmä tutustumassa Suomeen ja vaihdoidemmekin yhteystietoja mahdollisen vierailun järjestämiseksi. Odotukset vierailukohteen suhteen toteutuivat hyvin, koska yrityksessä oli valmistauduttu vierailuumme erittäin huolellisesti ja paremmin kuin suomalaisen mittakaavan mukaan osataan odottaa. (Virpi Vääräniemi ja Katri Roininen)

Yhteyshenkilöt:

- Costa Pereira:
- Ricardo Costa, comercial@moveiscostapereira.com
- Joaquim Nunes, desenho@moveiscostapereira.com
- www.moveiscostapereira.com

Associação Empresarial de Paços de Ferreira:

- Luis Branco Barros, imprensa@capitaldomovel.pt
- www.aepf.pt

6. TORSTAI 19.4.2012

6.1. Portugalin maatalous

Maataloussektorin osuus BKT:sta on laskenut, mutta sen osuus työpaikoista on yhä runsas 10 prosenttia. Tuotantotaso ja kilpailukyky ovat muihin EU-maihin verrattuna alhaisella tasolla. Maataloustuotteiden osuus viennistä on vajaat 10 prosenttia. Maa joutuu tuomaan yli 60 prosenttia elintarviketarpeestaan, sillä tuotannon tehokkuus on edelleen alhainen, joskin parantunut aiemmasta. Portugalin tärkeimmät vientituotteet elintarvikesektorilla ovat port- ja muut viinit sekä jalostetut kalatuotteet. Suurimmat tuontituotteet ovat kala, öljykasvinsiemenet sekä viljat.

Maatalouden tuottavuus on Portugalissa edelleen heikkoa. Keskimääräinen tilakoko on vain puolet EU:n keskiarvosta (18,7 hehtaaria) ja tiloista 85 prosenttia on kooltaan 5 hehtaaria tai sen alle. Pien-tilat ovat yleisiä etenkin maan pohjoisosassa. Tuotto hehtaaria kohden on vain noin kolmannes EU:n keskiarvosta. Portugalin maatalous on heikoilla kovassa kilpailussa. Hallituksen maatalousuudistukset eivät ole olennaisesti parantaneet tilannetta, sillä maatalous kärsii kuivuudesta, huonolaatuisesta maaperästä ja vanhanaikaisista tuotantomenetelmistä.

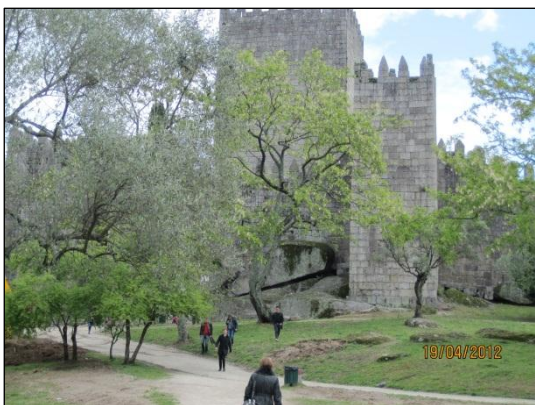
Omaakohtaisesti ehdimme sen verran havainnoida maataloutta ajomatkoillamme, että voimme hyvinkin todeta yllä olevan tekstin pitävän paikkansa ainakin Portugalin pohjoisosissa. Pieniä viljelmiä näkyi siellä täällä yleensä jokivarsiin keskittyen. Suurin osa viljelmistä näytti olevan juuri omavaraisalouteen pyrkivää eli tuotetaan vain se, mitä oman perheen tarpeeksi katsotaan. Myös konekanta vaikutti olevan suomalaisesta katsantokannasta pientä ja aika vanhaa. Isompia (mutta meidän u-

simpiin malleihimme verrattuna maltillisen kokoisia), uusia traktoreita näimme vain paikallisen maatalouskaupan edustalla. Tuotantoeläimistä näimme eniten lampaista, koska niitä pidettiin pieniä laumoja hyvinkin pienillä laitumilla, suorastaan talojen takapihoilla. Lypsylehmiä näimme matkallamme muutamia pienempiä laumoja.

Saimme kyllä nauttia keskiviikkona paikallisesta alkuperäiskarjasta (Barrosa Breed) valmistettua ruokaa. Tätä karjaa oppaamme mukaan kasvatetaan vuoristossa vapaana, jolloin ne saavat itse etsiä ruokansa ja se tekee niiden lihasta hyvänmakuisen. (Kari Tervonen ja Anita Mäkipelto)

6.2. Guimarães

Aamulla suuntasimme tutustumiskäynnille Guimarãesiin, joka toimii Euroopan kulttuuripääkaupunkina vuonna 2012. Noin 900-luvulla syntynyt kaupunki tunnetaan Portugalin synnyinsijana. Heinäkuun 25. päivä vuonna 1109 Guimarãesissa syntynyt Afonso Henrique julisti Portugalin itsenäiseksi ja itsensä Alfonso ensimmäiseksi, Portugalin ensimmäiseksi kuninkaaksi. Vierailimme kuninkaan linnassa, jossa tutustuimme siellä parhaillaan esillä olevaan modernin taiteen näyttelyyn. Näimme myös vanhan kappelin, jossa Alfonso I kastettiin.

Kaupungin historiallinen keskusta lisättiin vuonna 2001 Unescon maailmanperintöluetteloon historiallisten keskiaikaisten muistomerkkiensä ansiosta. Kaupungissa on säilynyt muun muassa kelttien 300-luvulla eaa. rakentaman Citânia de Briteiros -linnakkeen jäänteet, jossa vierailimme.

Linnakkeelta kävelimme kujia pitkin Oliveiran aukiolle kaupungin historialliseen keskustaan.

Olisimme odottaneet, että meille olisi esitelty enemmän kaupungin roolia Euroopan kulttuuripääkaupunkina tänä vuonna.

Lisätietoja: <http://www.guimaraesturismo.com/>

Lounasta nautimme Casa de Sezim -vierastalossa. Taloa esitteli meille omistajaperheen poika. Casa de Sezim on ollut saman perheen omistuksessa vuodesta 1376 ja on toiminut vierastalona 20 vuotta. Majoitustiloja löytyy 20 henkilölle. Talon erikoisuus ovat 1800-luvulta peräisin olevat käsin maalatut panooraamatapetit, jotka kuvaavat eri maanosia. Tilalla valmistetaan omia viinejä ja tilaan kuuluvista 67 hehtaarista viinitarhoja on 32 hehtaaria.

Vierailu tilalle vastasi hyvin odotuksia. Näimme pienimuotoisen, hyvin hoidetun vierastalon maaseudulla. Omistajat ovat vaalineet vanhan tilan perinteikästä ulkonäköä ja kuitenkin kaikki turistin tänä päivänä odottamat mukavuudet löytyvät. Tästä voisimme ottaa omassakin maaseutumatkailussamme oppia. Vanhoja, kulttuurihistoriallisesti merkittäviä asioita voidaan säilyttää unohtamatta tämän päivän mukavuustasoa. (Kari Tervonen ja Anita Mäkipelto)

Lisätietoja: <http://www.sezim.pt/en>

6.3. Minho Fumeiro

Lounaan jälkeen tutustuimme lihanjalostukseen yrityksessä nimeltä Minho Fumeiro. Tutustumiskäynnillä tulkinamme toimi Maria do Céu Sá Lima ja lihanjalostamon toimintaa esitteli Antonio Paulino. Minho Fumeiro jalostaa sianlihaa savustamalla ja tekemällä erilaisia makkaroita, joista osa on keitettyjä. Eri tuotteita on valikoimassa noin 20. Raaka-aineena käytetään luomukasvatettua, paikallista sikarotua (Bízaro). Myös mausteet ja muut ainesosat pyritään pitämään paikallisina. Savustuksessa käytetään tammea.

Yrityksen päämääränä on ollut tuoda alueen traditio modernille aikakaudelle. Perheyritys on yli satavuotias. Taito tehdä makkaraa on opittu esi-isiltä ja reseptit ovat salaisia. Nykyisen kaltaista toimintaa on harjoitettu 20 vuotta. He ovat johtava perinteisen makkaran valmistaja Portugalissa ja myös vienti ulkomaille on tärkeää. Kohdemaita ovat esim. Englanti, Saksa, Espanja, Brasilia ja juuri nyt aloitetaan vientiä Venäjälle.

Yrityksessä on töissä 30 henkilöä, jotka asuvat yritystä ympäröivässä kylässä. Pääosa tuotannosta tapahtuu tammikuusta huhtikuulle. Vierailuaikamme tehtaalla oli menossa parin viikon tauko valmistuksessa, koska työntekijöille annetaan keväällä pääsiäisen tienoilla parin viikon loma, jotta he voivat tehdä kevättyöt omilla tiloillaan. Portugalin maataloudessa pienet kotiviljelmät ovat hyvin tyypillisiä ja kaikilla tämänkin yrityksen työntekijöillä oli omia viljelmiä.

Yrityksen kehittämistä on tehty Leader -rahoituksella ja kuuluisia portugalilaisia kokkeja on hyödynnetty kehitystyössä ja tätä kautta myös markkinointiin on saatu lisää potkua.

Pääsimme kiertämään valmistustiloissa ja näimme sekä savustumassa olevia että valmiiksi pakattuja tuotteita. Tilat olivat hyvin siistejä ja pinnat uusia. Esittelijä kertoikin meille, että hygieniasta ollaan hyvin tarkkoja ja kaikki pinnat pestään päivittäin.

Oli hienoa nähdä paikallisia varantoja hyväksi käytävä yritys, joka ponnistaa paikallisesta traditiosta kuitenkin pyrkiin kehittymään vientiyritykseksi. Leader -rahoituksen käyttö yrityksen kehittämiseen on varmasti ollut hyvä asia koko kylän kehittymisen ja asuttuna pysymisen kannalta. Yrittäjät näkivät myös työntekijänsä osana perhettä ja olivat valmiita suunnittelemaan ja toteuttamaan tuotannon niin, että työntekijöiden oli mahdollista jatkaa pienviljelyperinteitä. Ehkä meilläkin olisi opittavaa siinä, miten perinteisistä elintarvikkeista voidaan tehdä kansainväliseen kauppaan soveltuvia tuotteita. Myös tuotteiden brändäys oli erittäin hyvällä mallilla tässä yrityksessä – paikalliset raaka-aineet, vanhat reseptit, kuuluisia kokkien hyödyntäminen. (Kari Tervonen ja Anita Mäkipelto)

Lisätietoja: <http://www.minhofumeiro.pt/>

6.4. Ponte de Lima

Maria do Céu Sá Lima esitteli meille vielä lyhyesti lähellä sijaitsevaa Ponte de Lima -kaupunkia. Kuljimme historiallisen keskustan katuja nähdessä nähtävyyksiä, mm. vanhan kaupunginmuurin perustan, Vaca das Cordas -häikä" kulkue" perinnettä kuvaavan pronssisen härän ja muurin, johon oli merkitty veden korkeudet vuosina 1909, 1959 ja 1987 Limajoen tulviessa. Ylitimme Lima -joen keskiaikaista siltaa pitkin. Sillan puolella välissä oppaamme kehotti meitä heittämään kaikki murheet joen vietäväksi. Tämän jälkeen niitä ei enää tarvitsisi miettiä. (Kari Tervonen ja Anita Mäkipelto)

6.5. "Solares de Portugal" -konsepti

Ennen illallista "Solares de Portugal" -konseptia meille esitteli hallituksen puheenjohtajan kreivi Francisco de Calheiros. Kyseessä on yksityisten perheiden omistamien maaseutumatkailukohteiden markkinointi- ja varausjärjestelmä. Konseptin alla markkinoidaan tällä hetkellä 100 kohdetta, jotka sijaitsevat ympäri Portugalia. Mukana ei ole hotelleja eikä majataloja vaan kohteet voidaan jakaa kolmeen kategoriaan: komeisiin kartanoihin, elegantteihin maalaistaloihin ja hieman yksinkertaisimpiin maataloihin. Kaikilla kohteilla on omat tyypilliset piirteensä ja niiden avulla säilytetään Portugalin arkkitehtuurista ja kulttuurillista perintöä. Samalla pidetään yllä myös ympäröivien kylien elinvoimaisuutta ja tarjotaan ihmisille mahdollisuus asua pienissä kylissä ansaiten elantonsa maaseutumatkailusta.

Konseptin kehittäminen on ollut pitkäjänteistä työtä. Leader -rahoitusta on käytetty majoitustilojen ja ympäröivien kylien kehittämiseen: rakennuksia on restauroitu, teitä kunnostettu, asukkaiden ylpeyden tunnetta omasta kylästä ja sen mahdollisuuksista on nostettu, oheistoimintoja (ratsastus, golf jne.) on kehitetty.

Itsekin majoituimme kreivi Calheirosin kartanossa kaksi yötä ja myös torstain lounaspaikkamme Casa de Sezim toimii saman konseptin alla. Molemmissa paikoissa saimme hyvin lämpimän vastaanoton paikkojen omistajilta. Meille esiteltiin kohteiden historiaa, tiloja ja esillä olivat myös omistajien perhekuvat. Kartanossa kreivi myös nautti illalliset ja aamiaiset meidän ja muiden majoittujien kanssa. Solares de Portugalin tunnuslause onkin "You arrive as a guest and leave as a friend".

Oli hienoa nähdä, kuinka maaseutumatkailuun panostaminen oli nähty mahdollisuutena kehittää kokonaisia kyliä ja estää asukkaiden muuttoliike pois kylistä. Myös yhteinen konsepti ja markkinointi koko maan kattavalle majoitustarjonnalle hyödyttävät varmasti kaikkia majoitustiloja tarjoavia perheitä. Näin saadaan nimenomaan ulkomaalaisia majoittujia maaseutukyliin. (Kari Tervonen ja Anita Mäkipelto)

Lisätietoja: <http://www.solaresdeportugal.pt/EN/>

7. PERJANTAI 20.4.2012

7.1. Vierailu Porton katolisella yliopistolla

Perjantapäivän aamuna vierailimme Portugalin katolisen yliopiston (port. Universidade Católica Portuguesa) Porton kampuksella (Asprela Campus). Kaikkiaan yliopistolla on neljä alueellista keskusta seuraavilla paikkakunnilla:

- Lissabonin kampukset (Lissabonissa ja Sintrassa)
- Porto
- Braga
- Beiraksen kampukset (Viseussa ja Figueira da Fozissa).

Porton katolisen yliopiston vierailu järjestyi, kun vierailu energiajätti EDP:ssä (Energia de Portugal) peruuntui. Vierailu Porton katoliseen yliopistoon järjestyi viimeisen majapaikan omistajan Francisco de Caldeiraksen ja hänen tyttärensä Cristina Calheiroksen kautta päivän varoitusajalla. Cristina toimii tutkijana yliopistolla.

Kaikkiaan Portugalin katolisella yliopistolla on Porton kaupungissa kaksi erillistä kampusaluetta, joilla on yhteensä seitsemän tiedekuntaa. Opiskelijoita on vähän yli 4000, joissa on lukuisia opiskelijoita ulkomailta lähinnä Brasiliasta ja eri Euroopan maista. Yliopiston rahoitus tulee yksityisiltä rahoittajilta.

Tutustuimme Portossa yliopiston bioteknisen tiedekunnan toimintaan ja sen laboratorioihin. Isännät pitivät meille lyhyen esittelyn, jonka jälkeen teimme kierroksen laboratorioissa professori Rui Moraisen ja tutkija Cristina Calheiroksen johdolla. Porton katolisen yliopiston biotekniikan tiedekunnalla on hyvin paljon samantapaista tutkimusta kuin on CEMIS-Oulun tutkimusryhmillä koskien muun muassa elintarviketutkimusta ja mittausteknologiaa. Mielenkiintoinen oli myös ympäristön tutkimus liittyen jätevesiin ja niiden puhdistamiseen. (Timo Karjalainen)

Tapaamisessa olivat yliopistolta mukana seuraavat henkilöt:

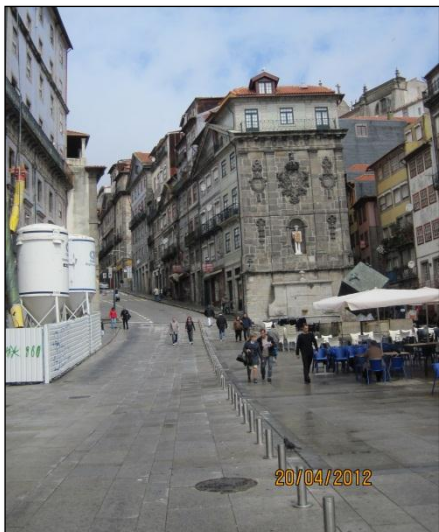
- Prof. Timothy Hogg (Chairman of CBQF-Center for Biotechnology and Fine Chemistry)
- Prof. Rui Morais (Board Member of CBQF)
- Sandra Moura (Technological, Innovation and Training services)
- Raquel Moreira (Technological, Innovation and Training services)
- Monica Caldeira (Technological, Innovation and Training services)
- Cristina Calheiros - post-doc researcher (environmental biotechnology)
- Prof. António Rangel (Board Member of CBQF)

7.2. Portugalin tuulivoima

Vuoden 2010 lopussa Portugalissa oli tuulivoimakapasiteettia 4 000 MW. Suurimmat tuuligeneraattoreiden valmistajat Portugalin markkinoille ovat Enercon (USA), Vestas (Tanska) ja Gamesa (Espanja). Portugalin tuulivoiman tuotanto oli vuonna 2010 yli 9 000 TWh, mikä vastaa noin 17 % kokonais-sähköntuotannosta.

Vertailun vuoksi Suomessa oli vastaavana aikana 197 megawattia, ja ne tuottavat noin 0,3 prosenttia Suomessa kulutetusta sähköstä. Portugalin tuulivoimakapasiteetti oli näin 20-kertainen Suomeen verrattuna. (Timo Karjalainen)

7.3. Porton kaupunki

Matkan päätteeksi teimme ennen lounasta lyhyen kiertoajelun Porton kaupungissa. Erinomainen kuljetamme Joaquim Santos ”tykitti” jälleen kerran tiiviin tietoiskun kaupungin historiasta. Porto eli englanniksi Oporto on pieni kaupunki - yhdessä tunnissa koko kaupunki on nähty. Kaupunki on maan toiseksi suurin ja sijaitsee Dourojoen suulla. Dourojoen suulla on asuttu yli tuhat vuotta. Historiallinen keskusta, Ribeira, sijaitsee Dourojoen jyrkällä penkereellä, ja on yksi Unescon maailmanperintökohteista. Kaupungin kadut ovat kapeita ja jyrkkiä. Porton asukkaista käytetään myös nimeä ”Tripeiros” eli sisälmysten syöjät. Kaupungin nimi Porto tulee sanasta Porta eli satama..

Portviini liittyy olennaisesti Porton historiaan ja on saanut nimensä kaupungin mukaan. Portviinin pioneereja olivat englantilaiset – eivät portugalilaiset. Dourojoen laaksoissa on viiniä viljelty jo 1400-luvulla. 1600-luvulla punaviiniä vietiin Englantiin ja merimatkan aikana viini sai oudon maun. Viini oli siis kehittynyt merimatalla tynnyreissä. Joku keksi sanoa, että kyseessä on uusi viini – Port. Jatkossa vientiviiniin lisättiin sokeria, jolloin se makeutui. Vuodesta 1756 lähtien portviinin nimi on ollut suojeltu.

Kiertoajelun jälkeen siirryimme lounaalla Chez Lapin ravintolaan. Ravintolassa on tarjolla paikallista perinteistä ruokaa. Se sijaitsee 1500-luvun rakennuksessa Dourojoen rannalla ja on palvellut kaupunkilaisia yli 70 vuotta.

Lounaan jälkeen suuntasimme matkamme kohti Porton lentokenttää. Matka kohti kotia Frankfurtiin ja Helsingin kautta Kajaaniin alkoi. (Pirjo Moilanen ja Marketta Väyrynen)

Lisätietoja: <http://www.gooporto.com/>

8. MATKALLA MUKANA

Kainuun ELY-keskus, PL 115, 87101 KAJAANI

www.ely-keskus.fi/kainuu

Rahoittajan edustajat

kehittämispäällikkö Juha Määttä

Puh. + 358 295 023 574

juha.s.maatta@ely-keskus.fi

maaseutukoordinaattori Tarja Moilanen

Puh. +358 295 023 572

tarja.moilanen@ely-keskus.fi

Kainuun Etu Oy, Lönnrotinkatu 1, 87100 KAJAANI

www.kainuunetu.fi

Luontomatkailun teemaohjelma

johtaja Tuomo Tahvanainen

Puh +358 44 551 4585

tuomo.tahvanainen@kainuunetu.fi

hankesihteeri Marjo Ilkko

Puh. +358 44 551 4584

marjo.ilikko@kainuunetu.fi

Metsä- ja puutalouden teemaohjelma

metsäkoordinaattori Virpi Vääräniemi

Puh. +358 44 551 4647

virpi.vaaraniemi@kainuunetu.fi

projektisihteeri Katri Roininen

Puh. +358 (0)44 551 4640

katri.roininen@kainuunetu.fi

MTK-Pohjois-Suomi ry

Oulun toimisto: Rautatienkatu 16 C 22, 90100 OULU

Kajaanin toimisto: Kauppakatu 25 A, 87100 KAJAANI

www.mtk.fi/pohjoissuomi/

Maaseutuelinkeinojen kehittämisen tiedotus-, koordinaatio- ja aktivointihanke – Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu

maaseutukoordinaattori Kari Tervonen (Kni)

Puh. +358 40 354 2044

kari.tervonen@mtk.fi

hankevetäjä Anita Mäkipelto (Oulu)

Puh. +358 400 218 720

anita.makipelto@mtk.fi

Oulun yliopisto, Kajaanin yliopistokeskus, PL 51, 87101 KAJAANI

<http://www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi/>

Kainuun bioenergiateemahanke

kehityspäällikkö Timo Karjalainen

Puh. +358 40 560 2577

timo.karjalainen@oulu.fi

taloussihteeri Marketta Väyrynen

Puh. +358 40 743 6905

marketta.vayrynen@oulu.fi

Kainuun kyläteemahanke

kehityspäällikkö Tarja Lukkari

Puh. +358 400 372 082

tarja.lukkari@oulu.fi

projektisihteeri Pirjo Moilanen

Puh. +358 400 299 521

pirjo.moilanen@oulu.fi

9. KIITOKSET

Kainuussa toteutettavat teemaohjelmat kiittävät:

Kainuun ELY-Keskus	<i>Pekka Knuutinen, Juha Määttä, Tarja Moilanen (Rahoitus)</i>
Inatel Turismo	<i>Ana Lynce Amaral (Vierailukohteet, majoitus- ja muut järjestelyt)</i>
Snowpolis	<i>Danny Silva (Kontaktit)</i>
RTG Ready to Go Oy	<i>Kukka Koiso-Kanttila (Matkajärjestelyt)</i>
Kainuun Etu Oy	<i>Tuomo Tahvanainen (Matkanjohtaja)</i>
Kainuun Etu Oy	<i>Marjo Ilkko ja Katri Roininen (Matkajärjestelyt, koordinointi)</i>

Kiitämme myös kaikkien teemaohjelmien henkilöstöä hyvästä matkaseurasta.

10.KOHTEET KARTALLA

